

ENTREVISTA AMB EL PROFESSOR GIANFRANCO CECCHIN

Realitzada per: Antoni Vaquer
Immaculada Ros

GIANFRANCO Cecchin, psiquiatra italià, després de tenir una formació psicoanalítica i d'haver treballat a psiquiàtrics dels EUA, va ser capdavanter, juntament amb Selvini, Prata i Boscolo, del moviment sistèmic de teràpia familiar a Europa. Tots quatre van publicar a meitats dels 70 «Paradoxa i Contrapadoxa» que va ser la targeta de presentació de l'anomenada escola de Milà.

El mes d'octubre passat, Cecchin va dirigir a València un curs organitzat per l'ASSOCIACIÓ DE TERAPEUTES DE FAMÍLIA DE LA COMUNITAT VALENCIANA en col·laboració amb la FUNDACIÓ VALENCIANA D'ESTUDIS AVANÇATS on ens va mostrar, directament amb famílies el seu estil terapèutic, centrat en l'elaboració d'hipòtesis, la formulació de preguntes, circulars i les intervencions basades en connotacions positives del sistema familiar.

Persona de tarannà obert i participatiu, va acceptar de bon grat xerrar amb nosaltres per a «Informació Psicològica», mentre bebíem una cervesa a la Plaça de la Verge i ens feia notar d'una forma entre docent i admirada la forma en que un xiquet d'uns tres anys voltava de forma imparable en torn d'una parella que, abraçada i concentrada en si mateixa, no deixava espai per a què el nen entrara dins de la seua relació i com això empentava el xiquet a créixer cap al món exterior.

El que segueix és part d'aquella conversa.

—Com ha arribat a treballar en el camp de la Teràpia Familiar, i com és que a Itàlia ha cobrat tanta importància la Teràpia Familiar?

—A Itàlia va haver-hi un fort moviment polític de Bassagli i l'antipsiquiatria contra la

institució de l'Hospital Psiquiàtric. A Itàlia hi havia la idea que la institució contribuïa al manteniment del símptoma.

El símptoma no era una expressió d'una problemàtica orgànica sinó social.

Hi havia, doncs, una atmosfera que relacionava la salut mental amb la situació social i política. Tanmateix, això era una idea massa àmplia per poder utilitzar-la en teràpia. Selvini va ser la primera que va pensar a buscar la unitat social més petita.

Al 1968, al voltant d'unes 20

o 30 persones van començar a Milà a treballar en Teràpia Familiar, progressivament el grup es va anar reduint fins a quedar un grup format per 8 persones. Les discussions al voltant de com analitzar i abordar els casos es feien interminables, vam observar que les idees psicoanalítiques no ens servien per a treballar amb la família i al final ens vam dividir en dos grups de quatre. Boscolo i jo acabàvem d'arribar dels Estats Units i coneixíem com es treballava allà, i juntament amb Selvini i Prata vam prendre la decisió arbitrà-

ria de seguir les tesis de Palo Alto.

La idea central era que, en una família, tot allò que succeeix és una comunicació, és impossible no comunicar alhora que és impossible no respondre a eixa comunicació. Sense eixa idea la Teràpia Familiar no té sentit. Les bases teòriques que arbitràriament vam decidir seguir eren les de Bateson i de la seua «ecologia de la ment», de Watzliwick y la «Teoria de la Comunicació Humana» i la concepció de Halley de la teràpia com estratègia.

El fet que a Itàlia ja s'hagués difós la idea de la relació entre societat i malaltia mental, no sols havia facilitat el naixement del nostre grup sinó que també a Roma, Cancrini ja havia començat el treball sobre droga i família.

—Quin és el panorama actual de la Teràpia Familiar i com ubica la seua escola dins d'eix panorama?

—Actualment, a Itàlia hi ha dos centres de Teràpia Familiar. A Milà es troba el grup de Selvini que està treballant sobre el concepte de joc familiar i de com trencar-lo, i el nostre grup que treballem sobre la idea de la conversació terapèutica i de la co-creació d'una nova realitat per a la família.

A Roma, treballen Cancrini i Andolfi que es basen més en Minuchin i Withaker, és un camí distint basat en la importància del terapeuta del sistema, en provocacions i en canviar les situacions.

A Amèrica hi ha els grups clàssics i ja coneguts de Minuchin i la visió estructuralista, on el terapeuta tendeix a la reconstrucció de la família segons uns models. Últimament he estat parlant amb ell i deia que ja no feia això i també es basava més en la idea de conversació (contrastar-ho amb la gravació), així com el de Halley, Madanes, etc., que treballen sobre la construcció jeràrquica del sistema. És per això que en el «training» telefona el terapeuta, el terapeuta obeeix, la família ha d'obeir el terapeuta...

A Noruega, Tom Anderson ha seguit durant un temps la idea de Milà i, portant a l'extrem la circularitat, ha elaborat la idea de l'equip reflexiu. La discussió de l'equip de terapeutes sobre la família és vista per la pròpia família. És el màxim de circularitat i de no autoritat. És la circularitat completa.

D'altra banda, a Texas, Goolishian diu que cal superar l'epistemologia cibèrnica; el motiu és que quan es parla de cibèrnica sempre es tracta d'una teoria de control. Proposa l'epistemologia narrativa, l'única cosa que hi ha al món són les narracions, les històries i les històries sobre les històries.

—**Com veu el treball de Caillé sobre els models de creativitat?**

—Caillé ha seguit Selvini. Seguint idees d'Edgard Morin parlen de models de complexitat. Però que vol dir complexitat? La veritat és que jo no acabe d'entendre bé què és el que fa Caillé.

—**A què es dedica actualment? Quins són els temes sobre què està investigant?**

—D'una banda estic treballant en formació. El treball en grup és la base del treball sistèmic. El continu debat amb els col·legues es converteix en imprescindible per a aquest treball. El pas de fer clínica a parlar amb els col·legues fa que el treball esdevinga més interessant, el fet d'entrar en distints nivells de conversació és una de les coses que considere més útils i interessants. Si hi ha algú que pense diferent, que estiga fora del meu discurs, això m'estimula. Una vegada vaig tindre un client amb el qual no sabia ja què fer i li vaig oferir com a solució veure'l conjuntament amb els meus col·legues darrer de l'espill unidireccional. Després de 10 minuts de discussió, els col·legues ja havien comprès què era el que no funcionava. Si u treballa tot sol o amb un equip on són tots d'acord això no passa i sempre hi ha el perill que u s'enamora de les pròpies idees.

És per això que m'agrada tindre estudiants i col·legues que vagen canviant a dintre de l'equip. Això fa que es produeixen noves hipòtesis i idees que d'altra manera potser

mai no hauria sentit. Eixa discussió és molt més interessant per a mi que només fer teràpia o assistència a conferències i congressos. A Milà una vegada a l'any invitem només els estudiants per a que parlen i exposen els seus treballs. Només parlen els estudiants, els docents ni una paraula. Resulta molt interessant saber en què estan ocupats i apassionats els estudiants.

D'altra banda, i pel que fa al tema d'investigació, estem treballant en famílies d'esquizofrènics crònics, en un pla que no té cap intenció terapèutica sinó d'investigació. La idea és no fer prescripcions sinó tan sols fer preguntes circulars en sessions de 45 minuts. A les famílies se'ls paga, se'ls explica que no hi ha intenció terapèuti-

ca i es realitzen les entrevistes sense donar opinions ni prescripcions. Allò que resulta interessant és veure què succeeix fent preguntes només. Hem apreciat que bàsicament succeeixen dues coses:

1. El terapeuta es troba millor no volent canviar les persones.

2. Curiosament es veuen modificacions més importants que en teràpia.

—**Els conceptes bàsics que vostè utilitza són ben coneguts: la hipotetització, la neutralitat, la curiositat, la circularitat i ara la idea de narracions i co-construcció de la realitat. Es podria dir que aborda totes les famílies amb els mateixos conceptes?**

—Això són tan sols mètodes

d'aproximació a les famílies. Són conceptes generals, és cert que a qualsevol família u es pot aproximar d'eixa manera. Són conceptes útils en el training. Després el terapeuta es va acomodant a la família. Cal comprendre el concepte. Quan es fan hipòtesis ho són sobre la família però inclouen el context del terapeuta i del que pot pensar la família sobre el terapeuta. Tot això pot ser utilitzat en la hipòtesi.

—**Què pensa de la personalitat del terapeuta?**

—Pense que existeix. El terapeuta es presenta a la família amb la seua personalitat, que és un conjunt de missatges. La família els capta; capta els missatges que envia el terapeuta. Allò que considere important és que el terapeuta ha de conèixer quins missatges transmet. És per això que considerem important el grup d'observadors. Quan el terapeuta sap quines comunicacions està donant, les pot utilitzar per a la teràpia.

Un terapeuta tímid ha de pensar com utilitzar la timidesa en teràpia i no estar preocupat per controlar-la. La personalitat és una comunicació i diferents estils poden crear diferents sistemes.

—**Quina pregunta esperava que li férem i no li hem fet?**

—Esperava que em preguntaren com veig la teràpia familiar ací. Realment esperava la pregunta però he de dir que no sé la resposta.

He trobat que ací la gent està ben formada. El que jo pense és que aquest és un bon lloc per a que isca una escola terapèutica. La gent entén bé, semblen naturals les idees de les quals n'hem parlat. Deu ser que és un país llatí, jo trobe que en els països llatins la gent viu més abocada al carrer, depenen més els uns dels altres i per tant les idees de circularitat són més comprensibles. En els països del nord, les idees protestants donen més importància a la consciència, a l'individualisme.

Als països llatins la vida és més social. La idea que jo faig tal cosa perquè a mi me n'han fet una altra, la idea de què si faig açò o allò els veïns diran allò o allò altre... eixes ides són impensables a Suècia. En canvi són molt normals en països llatins ●

